

Bydgoszcz, 12 czerwca 2023 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.3.2.2023.MT/MS/JL

**Pani
Izabella Lewandowska
Dyrektor PCPR
w Brodnicy**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 447 z późn.zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz. 1477) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Mickiewicza 1, 87-300 Brodnica (zwanym dalej PCPR, Centrum) przeprowadzona została w dniach: 15, 20, 23, 27 i 29 marca 2023 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

1. ██████████ - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
2. ██████████ - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
3. ██████████ - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy

na podstawie Upoważnienia Nr 158/2023 z dnia 13 marca 2023 r.

w zakresie:

- realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny),
- zatrudnienia pracowników realizujących zadania z ww. ustawy zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami.

Sprawdzeniu podlegał okres od 1 stycznia 2021 r. do 14 marca 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę z panią ██████████ – Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, panią ██████████ –

konsultantem ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikami wykonującymi zadania koordynatora, a także w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena.

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy zostało powołane Uchwałą Nr III/17/99 Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 21 stycznia 1999 r.

Zarządzeniem Nr 24/2011 Starosty Brodnickiego z dnia 21 października 2011 r. wyznaczono PCPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy działa na podstawie Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 27 września 2022 r., uchylającej dotychczas obowiązującą Uchwałę Nr XXXII/165/2017 Rady Powiatu Brodnickiego z dnia 21 marca 2017 r. w sprawie nadania Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy. Postanowienia statutowe uwzględniają ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.

Dyrektorem PCPR w Brodnicy jest pani [REDAKTOWANE], powołana do pełnienia tej funkcji od 8 lipca 2008 r. Wcześniej pełniła rolę Kierownika PCPR.

Aktualnie obowiązujący Regulamin Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy przyjęto Uchwałą Nr 283/158/2018 z dnia 27 lutego 2018 r., po czym na bieżąco wprowadzano do niego zmiany wynikające ze zmian w strukturze organizacyjnej Centrum. Ostatnia Uchwała Nr 364/150/2022 Zarządu Powiatu w Brodnicy z dnia 9 listopada 2022 r. poszerza wykaz pracowników PCPR o stanowisko pomocy administracyjnej. Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały wyszczególnione w § Regulaminu. Uwzględniały one wszystkie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o których mowa w art. 76 ust. 4 ustawy.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w Centrum tym tworzy się Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W Regulaminie Organizacyjnym kontrolowanej jednostki dokonano wyróżnienia takiej komórki, a także określono skład Zespołu.

Starosta Brodnicki upoważnił panią [REDAKTOWANE] – Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej i do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Dyrektor upoważniła Panią [REDAKTOWANE], zatrudnioną na stanowisku konsultanta ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, do podpisywania pism wychodzących, korespondencji ogólnej oraz dokumentów finansowych związanych z bieżącą działalnością PCPR w Brodnicy w czasie jej nieobecności, a Starosta Brodnicki do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej.

II. Zatrudnienie w PCPR.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy udziale zatrudnionych pracowników merytorycznych.

W okresie objętym kontrolą w PCPR zatrudniano następujących pracowników merytorycznych:

L.p.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Wykształcenie/ kwalifikacje	Data zatrudnienia
1.		Konsultant do spraw pieczy rodzinnej i instytucjonalnej	Studia wyższe: pedagogika resocjalizacyjna	1.01.2021 r. (w PCPR od 1.07.2012 r.)
2.		Specjalista pracy z rodziną	Studia wyższe: pedagogika resocjalizacyjna i penitencjarna	9.03.2020 r.
3.		Specjalista pracy z rodziną	Studia wyższe: pedagogika resocjalizacyjna i penitencjarna, pedagogika społeczna	11.01.2021 r.
4.		Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia wyższe: pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	1.01.2021 r.

5.		Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia wyższe: polityka socjalna, praca socjalna	1.07.2021 r. – 31.12.2022 r.
6.		Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia wyższe: pedagogika w zakresie resocjalizacji z profilaktyką społeczną	1.01.2023 r.
7.		Psycholog	Studia wyższe: psychologia	11.01.2021 r.

Szczegółowy wykaz pracowników Centrum przedstawiła Dyrektor PCPR w formie pisemnej.

W okresie objętym kontrolą na podstawie umów zlecenia zatrudniano łącznie 3 osoby na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z tym, że 1 pracownik wykonywał swoje obowiązki do dnia 31 grudnia 2022 r., a nowy koordynator zastąpił go od 1 stycznia 2023 r. Dodatkowo w PCPR zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonywało jeszcze 3 pracowników. Podczas analizy dokumentów potwierdzających formalne kwalifikacje koordynatorów ustalono, że spełniali oni warunek zawarty w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy, dotyczący wykształcenia. W aktach znajdowały się także oświadczenia o spełnianiu przez nich wymogów z art. 78 ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy. W przypadku 2 aktualnie zatrudnionych koordynatorów stwierdzono natomiast brak w dokumentacji oświadczeń dotyczących realizacji obowiązku alimentacyjnego (art. 78 ust. 1 pkt 3 ustawy). Z uwagi na uzupełnienie teczek osobowych koordynatorów w trakcie trwania czynności kontrolnych, zespół kontrolujący odstąpił od stwierdzenia uchybienia w tym zakresie. Ponadto, w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokumentację uzupełniono o oświadczenia o dawaniu rękąmi należytego wykonywania zadań koordynatora oraz informacje o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym.

Zespół przeanalizował dokumentację kadrową osób współpracujących z rodzinami zastępczymi i stwierdził, że zarówno umowy zlecenia z koordynatorami jak i zakresy obowiązków pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę zawierały wszystkie zadania wynikające z art. 77 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z Oświadczeniem Dyrektor Centrum, zatrudnieni koordynatorzy nie łączyli swojej pracy z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego i nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co stanowi prawidłową realizację zapisu art. 79 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy zatrudniało psychologa, panią ██████████ m.in. do sprawowania opieki psychologicznej nad dziećmi i rodzicami, opracowywania diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w pieczy, sporządzania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także uczestnictwa w posiedzeniach Zespołu ds. pieczy zastępczej.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej.

Stosownie do art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności jednostki oraz przedstawia zestawienie potrzeb z zakresu pieczy

zastępczej. Jednocześnie zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy. Sprawozdanie z działalności PCPR w Brodnicy za 2020 r. wraz z zestawieniem potrzeb w pieczy zastępczej zostało przedstawione na posiedzeniu Zarządu Powiatu w dniu 15 kwietnia 2021 r., natomiast za 2021 r. na posiedzeniu w dniu 17 maja 2022 r. Na tych samych spotkaniach Dyrektor PCPR przedstawiała sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, które prezentowane były również na posiedzeniach Rady Powiatu.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brodnickim na lata 2021-2023”, przyjęty Uchwałą Nr XXVII/162/2021 Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 29 kwietnia 2021 r.

Celem głównym Programu jest tworzenie warunków do sukcesywnego rozwoju systemu pieczy zastępczej w powiecie brodnickim z ukierunkowaniem na rodzinne formy wspomagane formami instytucjonalnymi, jednak w dokumencie nie wyznaczono celów szczegółowych, a także planowanych działań nakierowanych na osiągnięcie celu. Zgodnie z zapisami ustawy Program zawiera coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

• Rodzinna piecza zastępcza.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. W myśl ww. artykułu ust. 5, do prowadzenia tego rejestru może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Dyrektor PCPR w Brodnicy prowadziła ww. rejestr, na podstawie posiadanego upoważnienia, natomiast pomimo wydania zalecenia w tym zakresie w Wystąpieniu pokontrolnym WPS.IX.431.3.7.2017.JK/JL/MT/A.J, również przekazywała go do sądu. Przekazywanie rejestru do sądu należy do wyłącznej kompetencji Starosty.

Rejestr zawierał wszystkie informacje określone w art. 46 ust. 2 ustawy, jednak dodatkowo uzupełniano go o dane na temat typu rodziny zastępczej, a w rubryce odnoszącej się do ilości umieszczonych dzieci wpisywano dane osobowe podopiecznych (imiona, nazwiska). Rejestr, o którym mowa w ww. art. ustawy stanowi jednak katalog zamknięty, co oznacza, że nie można go uzupełniać o inne informacje, niż te wymienione w ustawie.

Z uwagi na nowelizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdzie zapisy dotyczące prowadzenia rejestru rodzin zastępczych zostały uchylone, zespół kontrolujący, pomimo stwierdzenia uchybienia, odstąpił od wydania zalecenia w tym zakresie.

W wysłanym zestawieniu uwzględniano również rodziny zastępcze, w których przebywali wyłącznie pełnoletni wychowankowie.

W myśl art. 46 ust. 3 ustawy, osoby zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także

osoby pełniące te funkcje, są zobowiązane m.in. do przedstawiania co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W okresie objętym kontrolą opinie psychologiczne, o których mowa także w art. 42 ust. 1 pkt 5b ustawy, opracowywała pani [REDAKTURA] Psycholog posiadała wykształcenie oraz doświadczenie wymagane ustawą. Dokumenty, o których mowa w ww. art. ustawy były przez rodziny przedkładane terminowo.

Zespół kontrolujący przeanalizował sporządzone opinie dla kandydatów oraz funkcjonujących środowisk zastępczych i ocenił je pozytywnie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy zapewniało potrzebującym dzieciom opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Na pierwszy dzień kontroli w powiecie funkcjonowało 49 zastępczych rodzin spokrewnionych dla 65 dzieci, 32 rodziny niezawodowe dla 49 dzieci, 6 rodzin zastępczych zawodowych opiekujących się 23 dziećmi.

W kontrolowanym okresie powstało łącznie 39 nowych rodzin zastępczych: 23 spokrewnione i 16 niezawodowych. Rozwiązanych zostało 12 rodzin zastępczych spokrewnionych i 12 rodzin niezawodowych. Poza tym 1 rodzinę zastępczą niezawodową przekształcono w rodzinę zawodową. Głównymi przyczynami likwidowania środowisk zastępczych były: powrót dzieci do rodzin biologicznych, zmiany formy sprawowanej pieczy na instytucjonalną i usamodzielnienia podopiecznych.

Dane na temat zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej w okresie kontrolowanym przedstawiła w formie pisemnej Dyrektor PCPR.

Na pierwszy dzień kontroli podpisanych było 7 porozumień w sprawie umieszczenia własnych dzieci w placówkach poza powiatem brodnickim (powiat golubsko-dobrzyński, grudziądzki, m. Gdańsk). W rodzinnych formach pieczy zastępczej poza własnym powiatem w okresie poddanych kontroli pobyt zapewniono 32 wychowankom, a obowiązywało w tej sprawie 30 porozumień (powiaty: grudziądzki, rzeszowski, garwoliński, kwidzyński, lipnowski, toruński, legionowski, płoński, nowomiejski, chełmiński, tucholski, rypiński, wąbrzeski, m. Grudziądz, m. Toruń, m. Bydgoszcz, m. Siedlce).

W tym samym okresie na terenie powiatu w rodzinnych środowiskach zastępczych pieczę objęto 23 dzieci, a pieczę instytucjonalną 8 wychowanków spoza powiatu brodnickiego.

Zgodnie z Oświadczeniem Dyrektor PCPR wszystkie Postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej były przez Centrum realizowane na bieżąco. Sprawdzono, że na dzień 14 marca 2023 r. jedno postanowienie wydane w trybie nagłym dnia 28 lutego 2023 r. o umieszczeniu 16-letniej dziewczynki w pieczy zastępczej wskazanej przez PCPR pozostawało niezrealizowane. W trakcie trwania kontroli Centrum dnia 16 marca 2023 r. skierowało dziewczynkę do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego - Domu Dziecka Nr 2 w Brodnicy, a 24 marca b.r. została ona do placówki przyjęta.

Na terenie powiatu brodnickiego funkcjonowały 2 rodziny zastępcze niezawodowe przeszkolone jednocześnie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz jedna rodzina zakwalifikowana do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oczekująca na przyjęcie dziecka.

Zespół kontrolujący poddał sprawdzeniu i analizie dokumentację prowadzoną dla wybranych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, funkcjonujących na terenie powiatu brodnickiego.

Ustalono, że PCPR nie posiadało wewnętrznej procedury kwalifikacyjnej przy powoływaniu tych środowisk, a kandydaci do pełnienia ról poddawani byli badaniu zgodnie z wytycznymi ustawy. Nad formalną stroną przebiegu procesu dla określonego kandydata czuwał pracownik wskazany przez Dyrektora. Przy tworzeniu środowisk obowiązywały jednakowe zasady sprawdzenia i oceny warunków zarówno w sytuacji, kiedy kandydaci złożyli wnioski w Sądzie, jak i wówczas, gdy swoją gotowość zgłosili bezpośrednio u Organizatora. Przeprowadzana była wówczas rozmowa wyjaśniająca istotę rodzicielstwa zastępczego oraz przybliżająca zasady i obowiązki wynikające z pełnienia tej funkcji. Ubiegający się byli zobowiązani wypełnić i dostarczyć dokumenty, m.in.: formularz zgłoszeniowy kandydatów na rodziny zastępcze, oświadczenia wynikające z art. 42 ustawy, autobiografię, informacje RODO. Następnie odbywał się wywiad w środowisku, a w siedzibie Centrum psycholog opiniowała badanych pod względem predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Po skompletowaniu dokumentów, w tym obowiązkowego zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydaci otrzymywali skierowanie na szkolenie. Po jego ukończeniu rodzina była jeszcze zobowiązana odbyć praktyki. Na zakończenie procesu, na wniosek rodziny zastępczej wydawane było zaświadczenie kwalifikacyjne zgodne ze wzorem rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego. Na pierwszy dzień kontroli 7 rodzin zastępczych posiadało takie zaświadczenie.

Dokładny opis podejmowanych działań w tym zakresie przedstawiła Dyrektora PCPR w pisemnym Oświadczeniu.

PCPR zgodnie z zapisem art. 76 ust. 4 pkt 3 i 4 cyklicznie, co 2 lata, organizowało szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe. Kursy prowadziła pani ██████████.wg. Programu „Szansa dla dziecka”, rekomendowanego przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie decyzją Nr 1/2019/RZ z dnia 3 stycznia 2019 r. Ostatnie szkolenia w Brodnicy dla 10 osób przeprowadzono w dniach 3-5 oraz 10-12 września 2021 r. Po tym terminie 7 osób skierowano na szkolenia tym samym programem, odbywające się poza powiatem brodnickim: w dniach 7-16 stycznia 2022 r. w Wąbrzeźnie, a 18-20 i 25-27 lutego 2022 r. oraz 4-13 marca 2022 r. w Toruniu.

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Centrum w dniu rozpoczęcia kontroli 7 rodzin nie posiadało ukończonego szkolenia. Braki mają być uzupełnione w 2023 r.

Przez cały kontrolowany okres PCPR, realizując obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 5 ustawy, zapewniało rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz wsparcie uwzględniające ich potrzeby.

W ramach Projektu „Rodzina w Centrum 3” w 2021 r. odbył się cykl „Warsztatów wzmacniających kompetencje dla rodziców naturalnych i zastępczych”, w których udział wzięły 24 rodziny. W 2022 r. w ramach projektu RWC zorganizowano „Spotkanie dotyczące rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci”, w którym uczestniczyły rodziny zastępcze wraz z dziećmi.

Informacje na temat szkoleń oraz możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji przez środowiska zastępcze przedstawiła Dyrektora PCPR w Oświadczeniu.

Na podstawie złożonych informacji wynika, że w czasie podlegającym kontroli nie przeprowadzano szkoleń dla spokrewnionych rodzin zastępczych. W ramach Projektu „Rodzina w Centrum 3” PCPR oferowało wsparcie w postaci porad psychologicznych i pedagogicznych, logopedy, warsztatów podnoszących kompetencje rodzicielskie lub terapii rodzinnej.

Zgodnie z Oświadczeniem Dyrektora PCPR w Brodnicy, umieszczenie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej odbywało się w myśl art. 36 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. Znajdowało to potwierdzenie w skontrolowanej dokumentacji wychowanków.

W PCPR w Brodnicy wprowadzono druk zawierający jednocześnie zgodę na przyjęcie dziecka, wniosek o przyznanie świadczenia na pokrycie kosztów jego utrzymania oraz informację o przekazaniu rodzicom zastępczym dokumentów, o których mowa w art. 38a ustawy.

Analiza teczek rodzin zastępczych wykazała, iż w momencie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej PCPR w Brodnicy występowało do Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania rodziców biologicznych tego dziecka o informację dotyczącą współpracy z asystentem rodziny oraz przekazanie planu pracy z rodziną. Pozyskaną dokumentację dziecka zazwyczaj przekazywano rodzicom zastępczym, jednak w części wniosków informację na ten temat pozostawiano pustą, bądź przekazywano wybiórcze dokumenty (dokumenty m.in. dla dzieci: █████ █████, ...█████). W rozmowie z pracownikami ustalono, że rodzice zastępczy niekiedy posiadali już dokumentację umieszczanego dziecka, w związku z czym nie było konieczności jej powielania i ponownego przekazania.

Zespół kontrolujący zasugerował, aby w takiej sytuacji pobierać od rodziców zastępczych pisemne oświadczenia na ten temat.

Diagnozę psychofizyczną, opracowaną już podczas pobytu dziecka w rodzinie, udostępniano środowisku zastępczemu.

Uwagi na temat przekazywania dokumentacji dziecka zostały przedstawione podczas poprzednich kontroli prowadzonych w PCPR, a mimo to zespół inspektorów ponownie stwierdził braki i nie mógł potwierdzić pełnej realizacji ww. obowiązku.

W rozmowie podsumowującej z Dyrektorem zwrócono uwagę na dokładniejsze dokumentowanie stosowania przepisów wyżej przywołanego art. ustawy.

Na terenie powiatu brodnickiego w pierwszym dniu kontroli funkcjonowało 6 rodzin zastępczych zawodowych. Informację na temat okresów obowiązywania umów przedstawiła Dyrektora PCPR w formie pisemnej.

Rodzina zastępcza niezawodowa państwa ██████████ została z dniem 2 czerwca 2022 r. przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową. W dokumentacji poza zawartym porozumieniem znajdował się wniosek rodziców zastępczych oraz opinia Organizatora dotycząca przekształcenia, a także poświadczenia, że rodzice zastępczy ukończyli wymagane szkolenie.

Realizację zapisów ustawy w tym zakresie zespół kontrolujący ocenił pozytywnie.

Kontrolujący przeanalizowali wybrane Umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i stwierdzili, że w dokumentach nie odniesiono się do sposobu i zakresu

finansowania pieczy zastępczej (art. 54 ust. 3 pkt. 4 ustawy), a także w Umowie z państwem [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE].nie wskazano liczby dzieci powierzonych ich pieczy (art. 54 ust. 3 pkt. 5 ustawy). Poza tym analiza Umowy Nr 8/2022 z państwem [REDAKTOWANE] wykazała, że nie spełniała ona również warunku określonego w art. 54 ust. 5 ustawy, zgodnie z którym umowę zawiera się na okres co najmniej 4 lat. Czas obowiązywania umowy w tym przypadku ustalono na termin od 2 czerwca 2022 r. do 31 maja 2026 r.

Stosownie do art. 85 ustawy rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 2000 zł. Rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego - wynagrodzenie nie niższe niż 2600 zł. Dodatkowo w myśl art. 91 ustawy Rada Powiatu może w drodze uchwały podnieść wysokość minimalnego wynagrodzenia dla rodzin zawodowych oraz prowadzących rdd. Z kolei w oparciu o art. 86 ust. 1 ustawy, od dnia 1 kwietnia każdego roku kalendarzowego wysokość wynagrodzeń i świadczeń, ustalona w umowach, które opisują art. 54, 62 i 75 ustawy o wspieraniu rodziny, jest waloryzowana średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń dla pracowników państwowej sfery budżetowej nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, określonym w ustawie budżetowej.

W powiecie brodnickim Uchwałą Nr III/18/2018 Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 28 grudnia 2018 r. ustalono minimalne wynagrodzenia, o których mowa w art. 85 ust. 1 i 2 ustawy. Dla rodzin zawodowych przyznano je na poziomie nie niższym niż 2.250 zł, ale po wejściu w życie nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, umowy zostały aneksowane i rodzinom zapewniono wynagrodzenia zgodne z aktualną regulacją prawną.

Zespół kontrolujący pozytywnie ocenił realizację zapisów ustawy związanych z zatrudnianiem osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Po złożeniu przez rodzinę wniosku z propozycją osoby do zatrudnienia, Starosta Brodnicki zawierał przedmiotowe Umowy uwzględniając w nich spełnianie przez osobę wskazaną do zatrudnienia warunków, o których mowa w art. 64 ust. 5 ustawy. Po miesięcznym wykonaniu prac zleceniobiorca przedkładał Organizatorowi ewidencję czasu wykonania Umowy z potwierdzeniem realizacji przyjętych zobowiązań przez rodzinę zastępczą.

W okresie objętym kontrolą w powiecie brodnickim nie powoływano rodzin pomocowych. Żadna z rodzin nie skorzystała również z przysługującego im prawa do wypoczynku.

Zgodnie z art. 70 ustawy, osoba, której przysługuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, nie może kontynuować lub podjąć dodatkowego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bez zgody właściwego Starosty. Dalej, Starosta, po zasięgnięciu opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, może udzielić zgody w przypadku, gdy kontynuacja lub podjęcie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej nie będzie miało negatywnego wpływu na sprawowanie pieczy zastępczej. W powiecie brodnickim, w związku z przekształceniem rodziny zastępczej niezawodowej w zawodową i wskazaniem pani [REDAKTOWANE] w Umowie jako osoby pobierającej wynagrodzenie, Staroście poza Umową przedstawiono opinię Organizatora o możliwości kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia. W dokumentacji rodziny nie odnaleziono

pisemnej zgody Starosty, jednakże przyjęto, że podpisanie Umowy potwierdziło akceptację Starosty dla kontynuowania przez panią, ██████████ zatrudnienia.

W rozmowie podsumowującej zasugerowano jednak, aby zgoda Starosty, o której mowa w art. 70 ustawy, nie była domniemana, a zawsze znajdowała wyraźne odzwierciedlenie w dokumentacji rodziny, tj. posiadała pisemną formę.

W myśl art. 53 ust. 1 ustawy, w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność i spełniają warunki z art. 37 ust. 2 ustawy. Pod opieką rodzinnego domu dziecka natomiast, stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy, może być nie więcej niż 8 podopiecznych. W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rdd oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby osób. Wskazany limit nie dotyczy rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, gdyż zgodnie z art. 58 ustawy rodzina taka przyjmuje dziecko, a odmówić przyjęcia może, ale nie musi, jeżeli łączna liczba umieszczonych w tej rodzinie dzieci przekroczy troje.

W powiecie brodnickim w okresie objętym kontrolą umieszczono z naruszeniem limitu ██████████ w rodzinie zastępczej zawodowej państwa ██████████. Niemniej jednak rodzice zastępczy wyrazili pisemną zgodę na umieszczenie rodzeństwa, a konsultant ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej pozytywnie się do tego ustosunkował.

W dniu 1 listopada 2022 r. dokonano również umieszczenia w rodzinie zastępczej ponad wskazany limit małoletnich obywateli Ukrainy. Stosownie do art. 27 ust. 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, za zgodą wojewody oraz odpowiednio wójta, starosty lub marszałka województwa do limitów, o których mowa m.in. w art. 53 ust. 1, art. 61 ust. 1, art. 95 ust. 3-4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie wlicza się umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci, będących obywatelami Ukrainy, przybywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy dotyczącej pomocy obywatelom Ukrainy.

Kontrolujący sprawdzili, że rodzina zastępcza zawodowa, w której wychowywało się 3 dzieci, wyraziła zgodę na przyjęcie kolejnych dzieci: ██████████ będących obywatelami Ukrainy, przeniesionych z placówki opiekuńczo-wychowawczej, jednak w dokumentacji nie odnaleziono wymaganych przepisami zgód organu prowadzącego i nadzorującego.

W zakresie realizacji art. 180 pkt 10 ustawy o wspieraniu rodziny tj. zapewnienia przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku badań lekarskich, na terenie powiatu brodnickiego pracownicy Centrum pracujący z rodzinami zastępczymi zalecali rodzinom zastępczym przeprowadzenie badań lekarskich we właściwym miejscowo Ośrodku Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

W myśl art. 128 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinnego domu dziecka. Pierwszej oceny dokonuje nie później niż przed upływem roku od umieszczenia u nich pierwszego dziecka, kolejnej po upływie roku od pierwszej oceny, a następnych nie rzadziej niż co 3 lata, do czego zobowiązuje art. 134 ust. 1 i 2 ustawy. Ocenie podlegają predyspozycje do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakość

dotychczas wykonywanej pracy (art. 132 ww. ustawy), a przeprowadza się ją przy konsultacji co najmniej z koordynatorem rodzinnej pieczy oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka (art. 133 ustawy). W powiecie brodnickim w celu realizacji zapisu art. 133 ustawy kierowano pismo do OPS w miejscu zamieszkania rodziców biologicznych dziecka przebywającego w pieczy z prośbą o wydanie opinii przez asystenta rodziny. W trakcie oceny wypełniano i obecni specjaliści podpisywali dokument *Konsultacje w sprawie oceny rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka*, odnoszący się do realizacji przez rodzinę zastępczą jej podstawowych zadań. Następnie Organizator pieczy opracowywał pisemną Ocenę rodziny, którą przekazywał rodzicom zastępczym, wraz z informacją o możliwości złożenia zastrzeżeń do Starosty.

W okresie objętym kontrolą żadna rodzina nie wniosła zastrzeżeń do otrzymanej oceny, a także nie dokonano ocen negatywnych. Terminowość ich dokonywania zespół kontrolujący ocenił pozytywnie.

Pozytywnie oceniono także realizację zapisu art. 134 ust. 4 ustawy, zgodnie z którym w przypadku rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka w celu ustalenia zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy z art. 54 lub art. 62 ustawy, oceny dokonuje się także na 3 miesiące przed wygaśnięciem tej umowy.

Podczas kontroli zbadano wykonywanie zapisów art. 83 i 84 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. przyznawanie dofinansowań, świadczeń i środków finansowych dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. W powiecie brodnickim decyzje w przedmiotowej sprawie na podstawie udzielonego upoważnienia wydawała Dyrektor PCPR, po zasięgnięciu opinii pracownika na temat zasadności przyznania wnioskowanego świadczenia.

Szczegółowych informacji w tym zakresie (ilości oraz wysokości świadczeń) udzieliła Dyrektor PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień.

Realizację ww. zapisów zespół kontrolujący ocenił pozytywnie.

W ramach prowadzonej kontroli inspektorzy poddali analizie dokumentację dziecka, w tym diagnozy psychofizyczne i Plany Pomocy Dziecku (zwane dalej Planami lub PPD) oraz ich modyfikacje. Ustalono, że w dokumentacji wychowanków znajdowały się diagnozy psychofizyczne dzieci, a na ich podstawie oraz z wykorzystaniem informacji i dokumentacji dotyczącej dziecka opracowywano Plan Pomocy Dziecku. Sprawdzeniu podlegały PPD m.in. dla małoletnich: █████., █████., █████., █████., █████., █████., █████., █████., █████., █████.....

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy, do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie, we współpracy odpowiednio z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny lub podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Analiza przedstawionej do kontroli dokumentacji potwierdziła, że Plany opracowywano w konsultacji z rodziną zastępczą oraz asystentem rodziny, pracującym z rodziną biologiczną dziecka, ale w przypadku braku współpracy rodziców biologicznych z asystentem, przy tworzeniu Planu nie współpracowano z lokalnym dla rodziców biologicznych Ośrodkiem Pomocy Społecznej, ani nie umieszczano w dokumencie informacji o braku współpracy rodziców z OPS.

Plan zawierał datę sporządzenia i roczny termin obowiązywania, a także uwzględniono w nim dokumenty oraz informację, na podstawie jakich został opracowany. W pracy z rodziną zastępczą i dzieckiem wyznaczano jeden z trzech celów głównych: powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia. PPD składał się z 4 obszarów charakteryzujących aktualną sytuację dziecka pod względem *prawnym/ rodzinnym, edukacyjnym/ rozwojowym/ zdrowotnym, uzdolnienia/ zainteresowania/ inne* oraz *współpraca z asystentem rodziny*. W każdym z obszarów wytyczono cele szczegółowe, działania zmierzające do ich osiągnięcia, a także prawidłowo określano terminy realizacji.

Zespół kontrolujący zwraca uwagę, iż każde planowane działanie oprócz przewidywanego terminu powinno mieć również realizatora, dla tego w PPD należy wskazać osobę odpowiedzialną za podejmowanie zaprojektowanych działań.

W dokumentacji odnaleziono również Modyfikacje Planów Pomocy Dziecku, opracowane najczęściej po posiedzeniu Zespołu w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka, jeśli jego zdaniem zaistniała taka potrzeba. Zmiany uwzględniały nie tylko cele, ale również działania konieczne do ich osiągnięcia.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brodnickiego realizował obowiązek dokonywania oceny sytuacji dziecka na posiedzeniach *Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka*. Z posiedzenia tworzono *Protokół z posiedzenia zespołu wraz z oceną sytuacji dziecka*, podpisywany przez osoby uczestniczące w zebraniu.

Przed spotkaniami PCPR wysyłało zaproszenia dla Ośrodka Adopcyjnego, dla asystentów rodzin biologicznych lub lokalnych OPS, rodzin zastępczych, rodziców biologicznych, szkół. Zbiorcze listy obecnych w danym dniu wraz z kopiami zaproszeń stanowiły osobny zbiór dokumentów.

Kontrolujący stwierdzili bardzo częsty brak obecności psychologa na posiedzeniach Zespołu, który powinien dokonywać oceny sytuacji dziecka w składzie określonym w art. 130 ust. 1 ustawy i okolicznościowo poszerzonym o osoby z ust. 2 przywołanego wcześniej art. ustawy.

Dodatkowo analiza dokumentów ujawniła udział w posiedzeniu Zespołu rodzica pozbawionego władzy rodzicielskiej nad dziećmi, których spotkanie dotyczyło. Pani [REDAKTURA] podpisała Protokoły z dnia 8 czerwca 2022 r., zawierające ocenę sytuacji małoletnich [REDAKTURA], [REDAKTURA] mimo, że w tym samym dokumencie zaznaczono, iż władza rodzicielska nad tymi dziećmi jest jej odebrana.

Stanowi to naruszenie art. 130 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny.

Protokoły opisywały realizację art. 129 ustawy w zakresie celów dokonania oceny, ale zwrócono uwagę na częste pozostawianie pustego miejsca w punkcie dotyczącym modyfikacji planu pomocy dziecku. W opinii zespołu kontrolującego należy tu dokonywać wpisów oceniających bieżącą realizację planu, ponieważ przy braku uwag nie wiadomo, czy zagadnienie nie było omawiane, czy znaczy to, że nie dokonuje się w planie zmian.

Pozytywnie oceniono realizację zapisu art. 131 ust. 2 ustawy, zgodnie z którym po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu. Dokument zawierał również informację o całokształcie sytuacji

osobistej dziecka oraz sytuacji rodziny dziecka, do czego organizatora zobowiązuje art. 47 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Terminowość dokonania ocen, również dla dzieci do 3 r. ż., zachowywana była zgodnie z art. 131 ust 1 ustawy.

Obowiązek wysłuchania dziecka, o czym mowa w art. 4a ustawy, realizowany był podczas wizyt pracowników w środowisku. Uzyskane informacje, spostrzeżenia i wnioski odnotowywane były w dokumentacji sporządzanej podczas kontaktu. Dzieci powyżej 13 roku życia zgłaszane do Ośrodka Adopcyjnego składały oświadczenia na temat wyrażenia swojej woli w sprawie przysposobienia.

Realizację zadania oceniono pozytywnie, ale rekomenduje się pełniejsze jej dokumentowanie, najlepiej w postaci odrębnej notatki.

Zespół kontrolujący ocenił wykonywanie zadania związanego ze składaniem wniosku o wydanie zarządzeń wobec dziecka, które przebywa w pieczy 18 miesięcy, tj. zapisów art. 47 ust. 7 ustawy. Ustalono, że w powiecie brodnickim składano wskazane wnioski, dołączając do nich wymaganą opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną biologiczną dziecka oraz opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej ma obowiązek dochodzić świadczeń alimentacyjnych w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy upłynął rok. Dyrektor PCPR w Brodnicy podejmowała działania w tym zakresie. W 2021 r. został złożony 1 pozew o alimenty dla 2 wychowanków i został rozpatrzony na korzyść dzieci. W 2022 r. występowano do sądu z 5 wnioskami o ustalenie alimentów. W 2 przypadkach zasądzono świadczenie, 1 pozew został cofnięty, 1 oddalony, a 1 jest w trakcie rozpatrywania.

W PCPR w Brodnicy stosowano praktykę, iż w przypadku dobrowolnego przekazywania alimentów przez rodziców biologicznych dziecka umieszczonego w pieczy nie wnoszono pozwu o alimenty do Sądu. Jednocześnie dbano o uzyskiwanie pisemnych oświadczeń od zobowiązanych osób.

Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Dyrektor PCPR w formie pisemnej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, wykonując zapis art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy, współpracowało z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu, gdzie wraz ze zgłoszeniem przekazywało dokumentację wymienioną w art. 139a ustawy. Łącznie w okresie objętym kontrolą do Ośrodka Adopcyjnego zgłoszono 13 dzieci, a aktualnie 5 wychowanków z uregulowaną sytuacją prawną nie jest zgłoszonych. Powodem w 3 przypadkach jest oczekiwanie na postanowienie o ustanowieniu opiekuna prawnego, a w 2 na rozprawę o powołanie opiekuna.

Spośród 13 postępowań przeprowadzonych przez Ośrodek w latach 2022/2023 jedno zakończyło się kwalifikacją, natomiast 12 brakiem kwalifikacji, głównie z powodu sprzeciwu dziecka wobec przysposobienia.

Pisemne informacje w tym zakresie przekazała Dyrektor Centrum.

- **Institutionalna forma pieczy zastępczej.**

Na terenie powiatu brodnickiego na dzień 20 marca 2023 r. funkcjonowały 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze: Dom Dziecka nr 1 i 2 w Brodnicy oraz 2 Rodzinne Domy Dziecka (we Fiałkach oraz w Górznie). Na pierwszy dzień kontroli w Domu Dziecka nr 2 były 2 wolne miejsca, natomiast w Rodzinnym Domu Dziecka w Górznie – 1 wolne miejsce. W okresie kontrolowanym zdarzały się miesiące, w których limit miejsc był przekraczany, jednak umieszczenia nie wymagały uzyskania zgody Wojewody, stosownie do art. 15 zzzzzj ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

V. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

PCPR w Brodnicy realizując zapis art. 180 pkt 4 ustawy podejmowało działania mające na celu promocję rodzicielstwa zastępczego, polegające m.in. na umieszczeniu na własnej stronie internetowej informacji i plakatu skierowanego do kandydatów na rodziny zastępcze. Tematyczne plakaty rozwieszono również w siedzibie Centrum, a podczas posiedzeń Zarządu Powiatu przedstawiano dobre praktyki w rodzinach zastępczych. Dnia 27 maja 2022 r. na zlecenie PCPR Brodnickie Centrum Caritas zorganizowało i przeprowadziło „Spotkanie dotyczące rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci”, w którym uczestniczyło 30 osób, stanowiących środowiska zastępcze lub będących kandydatami do sprawowania tej funkcji. Z kolei 30 maja tego samego roku podczas Gali Rodzicielstwa Zastępczego przygotowanej przez ROPS w Toruniu dwie rodziny niezawodowe z terenu działania PCPR zostały wyróżnione za sposób swojego funkcjonowania, przyczyniając się do nagłośnienia idei rodzicielstwa zastępczego. Niezależnie pracownicy Centrum podczas spotkań z przedstawicielami innych instytucji przekazywali informacje o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze.

VI. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez organizowanie specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

Realizując zadanie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Organizator pieczy w powiecie brodnickim oferował pomoc w postaci poradnictwa specjalistycznego. W ramach projektu „Rodzina w Centrum 3” prowadzono poradnictwo pedagogiczne, psychologiczne i logopedyczne. Dla rodzin zastępczych i umieszczonych dzieci organizowano terapię indywidualną i grupową, warsztaty socjoterapeutyczne i przeznaczone dla młodzieży przebywającej i opuszczającej pieczę zastępczą, a dla rodziców warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie. Zgodnie z prowadzonym przez PCPR rejestrem porad w okresie od lipca 2021 r. do 15 marca 2023 r. w warsztatach socjoterapeutycznych uczestniczyło 15 osób z rodzin zastępczych zawodowych i 14 z niezawodowych, w warsztatach dla młodzieży przebywającej lub opuszczającej pieczę rodzinną 3 osoby z rodzin zawodowych i 5 osób z niezawodowych, natomiast z terapii indywidualnej i grupowej skorzystało łącznie 25 osób z rodzinnej pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu nie organizowano pomocy wolontariuszy.

Informacje oraz dane ilościowe w zakresie poradnictwa udzieliła Dyrektor PCPR w formie pisemnej.

VII. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z Oświadczeniem Dyrektora PCPR, na terenie powiatu brodnickiego nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, ani nie zostało powołane centrum administracyjne obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.

VIII. Działalność koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie na dzień rozpoczęcia kontroli pracowało 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a także 2 specjalistów pracy z rodziną i konsultant ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, wykonujący zadania koordynatora.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. Z Oświadczenia Dyrektora PCPR wynika, że w powiecie brodnickim wobec koordynatorów Organizator pieczy zachowywał obowiązujące limity i mieli oni pod opieką 14, 15 rodzin. Specjaliści pracy z rodziną sprawowali z kolei opiekę nad 17 i 26 rodzinami, a konsultant ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej nad 13 środowiskami.

Analiza dokumentacji Organizatora pieczy na terenie powiatu potwierdziła prawidłową realizację zadania wynikającego z art. 77 ust. 1 ustawy, stanowiącego, że rodziny zastępcze obejmowane są na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z ust. 2 ww. art. ustawy po otrzymaniu wniosku, koordynator wyznacza organizator pieczy zasięgnięciu opinii tej rodziny. Sprawdzono, że w powiecie brodnickim rodziny składały wnioski o objęcie ich opieką koordynatora, na tym samym druku Organizator informował rodzinę o wyznaczeniu konkretnego opiekuna, a poniżej rodzina pisemnie potwierdzała swoją opinię na temat decyzji.

Koordynatorzy wchodzili w środowisko średnio raz w miesiącu i odnotowywali spotkania z rodziną na przyjętych w Centrum drukach pt.: *Miesięczna karta pracy z rodziną za miesiąc...* Zapisywano tu oprócz podstawowych danych rodziny zastępczej i koordynatora, datę i miejsce czynności, osoby uczestniczące w spotkaniu, umieszczano relację z wizyty oraz notowano wyciągane wnioski i propozycje następnych działań dla rodziny i dziecka. Niezależnie koordynatorzy prowadzili *Wykaz spotkań z rodziną zastępczą*, gdzie obok daty kontaktu zbierano podpisy rodziców.

Pracownicy realizujący zadania koordynatora w środowisko udawali się natomiast raz na dwa miesiące i wypełniali dokument *Okresowa ocena realizacji działań zawartych w planie pomocy dziecku*, opisując w nim przede wszystkim bieżącą sytuację w środowisku zastępczym. Mimo przygotowanego miejsca najczęściej nie odnotowywano tu informacji o konieczności lub braku konieczności dokonania zmian w aktualnym PPD, rzadko też przedstawiano informacje z wysłuchania dziecka. W aktach były z kolei pisemne potwierdzenia dodatkowych kontaktów, związanych z zaistnieniem niespodziewanych okoliczności w życiu rodziny i stanowiących rodzaj notatki służbowej z opisem stanu i ustaleniami.

Zespół kontrolujący rekomenduje, aby w dokumentacji prowadzonej przez koordynatorów i pracowników, wykonujących ich zadania, zwrócić większą uwagę

na notowanie rozmów i wysłuchania dzieci, a także w kolejnych wpisach odnosić się wprost do ustaleń i zaproponowanych działań z poprzednich dokumentów. Jeśli tytuł druku sugeruje ocenę jakiejś rzeczywistości, to oprócz opisu powinien tą ocenę zawierać.

Przy kontakcie z rodziną zastępczą, w której przebywali pełnoletni wychowankowie, sytuację podopiecznych opisywano w *Karcie osoby pełnoletniej przebywającej w pieczy zastępczej*.

W okresie od 12 marca do 1 czerwca 2020 r. w związku z pandemią COVID-19 ograniczono bezpośredni kontakt pracowników Organizatora pieczy z rodzinami zastępczymi. Zarządzenia w tym zakresie wydała Dyrektor PCPR.

Zespół kontrolujący zbadał realizację zadań zawartych w art. 77 ust. 3 pkt 1–7 ustawy. Na podstawie sprawdzanej dokumentacji stwierdzono podejmowanie przez koordynatorów oraz specjalistów pracy z rodziną i konsultanta ds. pieczy rodzinnej i instytucjonalnej (wykonujących zadania koordynatorów w powiecie brodnickim) działań we wszystkich obszarach wymienionych w przytoczonym artykule. Potwierdzają to również pisemne wyjaśnienia pracowników.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą podnosili swoje kwalifikacje, realizując zapis art. 77 ust. 5 ustawy.

IX. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny z uwzględnieniem Obwieszczenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej z dnia 10 marca 2021 r., a później z dnia 28 lutego 2022 r., Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy wypłacało świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej. Aktualnie ich wysokość wynosi odpowiednio w rodzinie spokrewnionej – 785 zł, w niezawodowej i zawodowej - 1189 zł.

W myśl art. 87 ust. 1 ustawy świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatki do tego świadczenia przyznawane są od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, aż do dnia faktycznego opuszczenia tej rodziny przez umieszczone dziecko. Kontrolujący potwierdzili prawidłową realizację tego przepisu w części sprawdzonej dokumentacji. Sytuacja taka miała miejsce np. w przypadku przyjęcia przez rodzinę państwa ■■■ dwojga małych, gdzie postanowienie sądu miało klauzulę natychmiastowej wykonalności, a także w sytuacji małej ■■■ umieszczonej w rodzinie państwa ■■■ po wcześniejszym jej pobycie w Domu Dziecka w Brodnicy.

Inną grupę stanowiły środowiska zastępcze, którym przyznawano świadczenia od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu, mimo wcześniejszego faktycznego umieszczenia

małoletnich w tej rodzinie. Przykład stanowi Decyzja w sprawie świadczenia na utrzymanie małoletniego [REDAKTOWANE] w rodzinie pani [REDAKTOWANE]

Podobną sytuację zauważono w przypadku środowiska zastępczego tworzonego przez panią [REDAKTOWANE] dla siostrzenicy [REDAKTOWANE]. Świadczenie przyznano od dnia 26 maja 2022 r. po uprawomocnieniu się Postanowienia Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 18 czerwca 2022 r. W tym jednak przypadku dodatkowo uwagę zwrócono na wcześniejsze Postanowienie tego samego Sądu z dnia 22 marca 2022 r., gdzie na wniosek pani [REDAKTOWANE] na mocy art. 730 i następnym k.p.c. w związku z art. 109 k.r.o. udzielono zabezpieczenia poprzez powierzenie pani [REDAKTOWANE] pieczy nad małoletnią do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie umieszczenia dziewczynki w rodzinie zastępczej i pozbawienia nad nią władzy rodzicielskiej jej matki biologicznej.

Zgodnie z interpretacją MPiPS z dnia 30 marca 2020 r. dotyczącą przepisów na temat przekazywania świadczeń i dodatków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej, pieniądze środowisku należą się od dnia faktycznego przejścia obowiązków związanych z opieką i wychowywaniem dziecka przez rodzinę wskazaną w orzeczeniu sądowym niezależnie od daty uprawomocnienia się tego orzeczenia. Ważnym też jest, że zarządzenia wydane na podstawie art. 109 k.r.o. nie są jedynymi orzeczeniami, na podstawie których może dochodzić do umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. Taki charakter mają także zarządzenia tymczasowe wydane w sprawie ograniczenia władzy rodzicielskiej w trybie zabezpieczenia na czas trwającego postępowania, których podstawę stanowią przepisy k.p.c. W swojej interpretacji MPiPS przytacza argumenty z uzasadnienia wyroku NSA z dnia 12 czerwca 2015 r., I OSK 1411/14 i WSA w Poznaniu z 22 października 2015 r., sygn. akt IV SA/Po 345/15, podkreślając, że w przypadku wątpliwości czy dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej, wskazane będzie wystąpienie do sądu o wykładnię orzeczenia. W wystąpieniu podkreślić wówczas należy, że jego treść ma decydujący wpływ na przyznanie świadczenia z art. 80 ustawy o wspieraniu rodziny oraz dodatków do tego świadczenia dla osób sprawujących pieczę zastępczą.

Po analizie przedstawionego materiału kontrolujący w rozmowie zwrócili uwagę na niewłaściwe terminy wypłat świadczeń związanych z utrzymaniem dziecka dla rodzin zastępczych.

W 2021 r. świadczeniami na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych objęto łącznie 83 rodziny zastępcze, w których wychowywało się 128 dzieci, w tym:

- 45 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 58 dzieci,
- 33 rodziny zastępcze niezawodowe dla 52 dzieci,
- 5 rodzin zastępczych zawodowych dla 18 dzieci.

Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w 2021 r. wyniosła 1 176 219,66 zł. Dodatkowo wypłacono świadczenia na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka, w tym niepełnosprawnego, łącznie w kwocie 24 717,25 zł.

W 2022 r. świadczeniami na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych objęto 99 rodzin, w których wychowywało się 152 dzieci, w tym:

- 56 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 72 dzieci,
- 37 rodzin zastępczych niezawodowych dla 55 dzieci,
- 6 rodzin zastępczych zawodowych dla 25 dzieci.

Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w 2022 r. wyniosła 1 310 974,83 zł., a świadczenia na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka, w tym niepełnosprawnego, łącznie opiewały na 23 964,83 zł.

W 2023 r. do dnia kontroli wypłacono 332 323,94 zł na pokrycie kosztów utrzymania 138 dzieci w 88 środowiskach rodzinnych (66 dzieci w 50 rodzinach spokrewnionych, 49 dzieci w 32 rodzinach niezawodowych, 23 w 6 rodzinach zawodowych).

Na terenie innych powiatów w latach 2021-2023 do dnia kontroli pod opieką rodzin zastępczych przebywało łącznie 98 dzieci pochodzących z powiatu brodnickiego, za co zapłacono 1 327 957,76. W tym samym czasie na terenie powiatu brodnickiego opiekowano się łącznie 67 dziećmi z innych powiatów, za co otrzymano zwrot kosztów w kwocie 691 703,19 zł.

Za sprawowanie opieki w pieczy instytucjonalnej w latach 2021 – 2023 łącznie nad 27 dziećmi z innych powiatów powiat brodnicki otrzymał zwrot kosztów w wysokości 1 295 370,84. W tym samym okresie za pieczę instytucjonalną realizowaną w innych powiatach dla 33 własnych dzieci zapłacono 1 528 785, 00 zł.

Świadczenia i dodatki dla środowisk zastępczych PCPR przyznawało w myśl art. 88 ust. 1 ustawy na ich wnioski.

Zgodnie ze zmianami, wprowadzonymi do ustawy o wspieraniu rodziny ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym”. W roku 2021 w powiecie brodnickim wypłacono go dla 117 wychowanków, przebywających w 79 rodzinach (łącznie 668 980,61 zł), w roku 2022 do dnia 31 maja dla 124 wychowanków z 80 rodzin (w kwocie 280 997,16 zł).

X. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1195).

W okresie poddanym kontroli PCPR w Brodnicy z zachowaniem wymaganego terminu sporządzało sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 r. - przekazane do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 16 lipca 2021 r.,

- od 1 lipca do 31 grudnia 2021 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 20 stycznia 2022 r.,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2022 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 21 lipca 2022 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 27 stycznia 2023 r.

Kwartalne sprawozdanie z realizacji dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o czym mowa w przywołanym wyżej rozporządzeniu MRiPS, za 2021 - 2022 r. przekazane zostały do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy za okres:

- od 1 stycznia do 31 marca 2021 r. - w dniu 13 kwietnia 2021 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2021 r. - w dniu 12 lipca 2021 r.,
- od 1 lipca do 30 września 2021 r. - w dniu 15 października 2021 r.,
- od 1 października do 31 grudnia 2021 r. - w dniu 12 stycznia 2022 r.,
- od 1 stycznia do 31 marca 2022 r. - w dniu 12 kwietnia 2022 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2022 r. - w dniu 7 lipca 2022 r.,
- od 1 lipca do 30 września 2022 r. - w dniu 4 października 2022 r.,
- od 1 października do 31 grudnia 2022 r. - w dniu 10 stycznia 2023 r.

XI. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz przekazywanie do BIG informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 194 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed jego umieszczeniem w pieczy zastępczej, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego ma wniosek lub z urzędu, w formie decyzji administracyjnej ustala wysokość opłaty rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy. Na podstawie art. 182 ust. 3 ustawy do wydawania decyzji w swoim imieniu może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. Dyrektor PCPR w Brodnicy w kontrolowanym okresie posiadała takie upoważnienie.

Rada Powiatu w Brodnicy, realizując zapis art. 194 ust. 2 w drodze wcześniejszej Uchwały Nr XXI/94/2012 z dnia 27 marca 2012 r. i aktualnej Nr XXXII/197/2021 z dnia 30 listopada 2021 r. określiła szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Dyrektor PCPR, po zapoznaniu się z sytuacją majątkową, rodzinną i zdrowotną osób zobowiązanych do ponoszenia opłaty, wydawała przedmiotowe decyzje. W tym zakresie PCPR współpracowało z właściwym miejscowo dla rodziców biologicznych Ośrodkiem Pomocy Społecznej

Stosownie do art. 193 ust. 8 ustawy w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia przez osoby zobowiązane opłaty za okres dłuższy niż 12 miesięcy, starosta przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o powstaniu tej zaległości. Zgodnie z Oświadczeniem Dyrektor PCPR w okresie obowiązywania Uchwały

wszyscy rodzice biologiczni byli zwalniani z opłaty za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej. W związku z powyższym nie zaistniała konieczność zgłaszania informacji do BIG.

XII. Sprawowanie kontroli.

Na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zarząd powiatu sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Zarząd może upoważnić, w formie pisemnej, do sprawowania kontroli członka zarządu powiatu, pracownika urzędu oraz kierownika jednostki organizacyjnej powiatu.

W latach 2021-2022 Zarząd Powiatu Brodnickiego nie przeprowadzał kontroli Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, ani nie upoważnił nikogo do przeprowadzenia takiej kontroli. PCPR w Brodnicy w tym czasie współpracowało z Zarządem poprzez przedkładanie sprawozdań z działalności Centrum wraz z zestawieniem potrzeb oraz przedstawianie sprawozdań z efektów pracy Organizatora rodzinnej pieczy. Podczas referowania ww. dokumentów oraz na posiedzeniach Komisji przedstawiane były zagadnienia dotyczące pieczy, ogólnej sytuacji rodzin zastępczych, ich potrzeb oraz problemów.

XIII. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 ust. 1 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy nie realizowało zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z uwagi na brak ich ogłoszenia przez MRiPS.

XIV. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Na terenie powiatu brodnickiego w pierwszym dniu kontroli w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 2 małoletnich obywateli Afganistanu. Pobyt dzieci w pieczy finansowany był ze środków Budżetu Państwa.

Ponadto w rodzinie zastępczej zawodowej przebywało 2 dzieci narodowości ukraińskiej. Ich pobyt finansowany jest ze środków rządowych na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

XV. Osoby pełnoletnie w pieczy zastępczej.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Według stanu na 15 marca 2023 r. w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brodnickiego było 8 wychowanków pełnoletnich, a w pieczy instytucjonalnej 1 osoba.

Zespół kontrolujący przeprowadził analizę dokumentacji, związanej z pobytom osób pełnoletnich w pieczy zastępczej. Działania PCPR w zakresie realizacji art. 145 ust. 2 i 4 ustawy

oceniono pozytywnie. W aktach znajdowały się dokumenty potwierdzające terminowe wskazanie opiekunów usamodzielnień, ich pisemne zgody na pełnienie tej funkcji oraz indywidualne programy usamodzielnienia wychowanków, przygotowane w wyznaczonym okresie i zatwierdzone przez Dyrektora PCPR.

W myśl art. 37 ust. 2 ustawy wychowankowie, którzy osiągnęli pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, mogą nadal w niej pozostać za zgodą dotychczasowych opiekunów. Na pozostanie takich osób w rodzinach na terenie powiatu brodnickiego zgody udzielano w formie osobnego *Oświadczenia*.

W trakcie kontroli stwierdzono, iż na terenie powiatu brodnickiego na pierwszy dzień kontroli funkcjonowały 4 rodziny zastępcze opiekujące się wyłącznie pełnoletnimi wychowankami. Wszystkie rodziny niezawodowe, w których oni przebywali, wpisane zostały do Rejestru rodzin zastępczych przekazanego do Sądu i podlegały one (a także rodziny spokrewnione) ocenie rodzin zastępczych zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodziny objęte były opieką specjalisty pracy z rodziną, który wspierał wychowanków w wyborze ścieżki edukacyjnej, motywował do pracy nad swoim rozwojem, informował o możliwościach uzyskania pomocy w Centrum i monitorował przebieg procesu usamodzielniania wychowanka.

Pracę dokumentowano wypełniając *Kartę osoby pełnoletniej przebywającej w pieczy zastępczej*.

XVI. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

PCPR w Brodnicy przyznawało pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Szczegółowych wyjaśnień na ten temat udzieliła Dyrektora PCPR w formie pisemnej.

Z analizy *Protokołu* wynika, że osobom opuszczającym zastępczą pieczę rodzinną na kontynuowanie nauki w 2021 r. przekazano 38 517,69 zł, w 2022 r. – 39 590 zł, a w 2023 r. do dnia rozpoczęcia kontroli 8 925 zł. Opuszczający pieczę instytucjonalną w tych samych latach otrzymali odpowiednio: 21 747,15 zł, 18 522,67 zł i 4 760 zł. Pomoc na usamodzielnienie w latach 2021-2023 wypłacono łącznie 14 osobom z pieczy rodzinnej i 10 wychowankom pieczy instytucjonalnej, a na zagospodarowanie 8 osób opuszczających pieczę rodzinną otrzymało 13 262 zł, podczas gdy 5 wychowanków placówek 8 562 zł. W okresie objętym kontrolą w ramach pomocy prawnej i psychologicznej 23 osoby z pieczy rodzinnej i instytucjonalnej wzięły udział w *Warsztatach dla osób opuszczających pieczę zastępczą*.

Osobom pełnoletnim, opuszczającym pieczę zastępczą, pomocy udzielano zgodnie z wymogiem art. 143 ustawy, na ich wniosek.

Po analizie przedstawionej dokumentacji, działania PCPR w zakresie wsparcia dla usamodzielniających się pełnoletnich podopiecznych pieczy zastępczej uznano za właściwe, zgodne z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia wynikają z niewłaściwej interpretacji oraz stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniższych zaleceń PCPR będzie wykonywać oceniane zadania w prawidłowy sposób.

Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Dyrektor PCPR – pani Izabella Lewandowska.

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zapewnić udział psychologa na posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka - termin realizacji - na bieżąco.
2. Realizować zapisy art. 53 ustawy, dotyczące maksymalnej liczby dzieci w rodzinach zastępczych - termin realizacji - na bieżąco.
3. Plan Pomocy Dziecku przygotowywać we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną dziecka w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny, realizując zapis art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy – termin realizacji – na bieżąco.
4. Uaktualnić umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z państwem ██████████ w kwestii okresu obowiązywania umowy, zgodnie z art. 54 ust. 5 ustawy - termin realizacji - niezwłocznie.
5. Uwzględnić wszystkie elementy z art. 54 ust. 3 ustawy przy zawieraniu umów z zawodowymi rodzinami zastępczymi - termin realizacji - na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 1/2023 w dniach : 15, 20, 23, 27 i 29 marca 2023 roku. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

---

1. Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest zobowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art. 198 ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15000 zł.*